

Verneområdestyret
for Lyngsalpan
landskapsvernområde

Møteinnkalling

Utvalg: **Arbeidsutvalget for Lyngsalpan verneområdestyre**
Møtested: , Teams
Dato: 07.01.2025
Tidspunkt: 09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 3/25	Forberedelse til møte angående utredning av organisering av verneområdeforvaltere		2024/11923

Arkivsaksnr: 2024/11923-0

Saksbehandler: Oddrun Merete
Skjemstad

Dato: 17.12.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalget for Lyngsalpan verneområdestyre	3/25	07.01.2025

Forberedelse til møte angående utredning av organisering av verneområdeforvaltere

Vedlegg:

- 1 Utredning av organisering av verneområdeforvaltere.pdf

Forvalters innstilling

Saken legges frem uten innstilling til vedtak.

Saksopplysninger

Kort oppsummert

KLD (Klima og miljødepartementet) vil sette i gang arbeid med å utrede organisasjonsmessig tilknytning av verneområdeforvaltere. Det pekes på noen svakheter knytta til dagens organisatoriske forankring og at det er store forskjeller mellom styrer/forvaltere på arbeidsbelastning og kapasitet. Det synes også som at KLD mener flere forvaltere må arbeide mer sammen om oppgaver (for flere styrer?) gjennom samling i større fagmiljø eller knutepunkter. Det er ment å gi grunnlag for bedre samarbeid med andre innenfor verneområdesystemet og bedre kompetanse totalt sett i forvaltningen. KLD ønsker innspill før det gis oppdrag til Miljødirektoratet om utredning.

Verneområdestyrene har i brev datert 05. desember fått informasjon om at Klima- og miljødepartementet mener det er behov for å utrede endringer av hvordan verneområdeforvaltere bør være organisert, i hovedsak organisasjonsmessig tilknytning. Det er ikke aktuelt å endre selve forvaltningsmodellen, men det kan være aktuelt å gjøre visse tiltak som forbedrer forvaltningen av verneområdene.

Det presiseres at målet er å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljø, men at relokalisering av forvalterstillinger kan være aktuelt. Det vil også bli nedsatt

arbeidsgruppe med representant fra noen verneområdestyrer, og det forutsettes involvering fra lokale styrer gjennom prosessen.

KMD inviterer til innspillsmøte for en representant hver fra verneområdestyrer den 21.januar kl 12- 14 (teamsmøte) før departementet gir Miljødirektoratet oppdrag med utredning.

Det inviteres også til et samordningsmøte mellom styrer i Troms og Finnmark den 9.januar.

Styrene må velge en representant som skal være med på dette.

Hvorfor denne saken?

I brevet fra departementet nevnes følgende (forkortet punktvis).

- Krevende rollefordeling mellom statsforvaltere og VO/NP styrene om personalforvaltning/ledelse/styring.
Stor variasjon mellom forvaltere mht arbeidsmengde og belastning.
- Lite fleksibilitet for utjevning av arbeidsbelastning, for eksempel ved sykdom og vakanser.
- Lite eller ulik grad av samhandling mellom forvaltere. Kan gi lite kunnskapsdeling og mindre enhetlig forvaltningspraksis.

Hva vil de oppnå?

- Styrke og samle fagmiljø av verneområdeforvaltere og bedre forhold for veiledning av forvaltere. Styrke kompetanse.
- Mer fleksibilitet mellom forvaltere ved sykdom og/eller ved ulike ressursbehov
- Lik organisering, styrket daglig ledelse eks ved fordeling av oppgaver.
- Mer helhetlig forvaltning mellom områder
- Tettere samarbeid med SNO, besøkssentre og bedre fungerende knutepunkter

Hva skal utredes?

Departementet mener det må utredes flere alternativer, blant annet:

- Forvaltere ansettes hos en eller få statsforvaltere
Samle arbeidsgiveransvar hos Miljødirektoratet eller som avdeling av SNO
- Opprette egen organisasjon med ledelse men hvor fellestjenester er knytta til Miljødirektoratet
- Arbeidsgiveransvar hos hvert enkelt styre

Vurdering

Forvalterne har diskutert dette på forvaltermøte i desember, og vi forstår problemstillingen, og er positive til en gjennomgang. Det må imidlertid understrekes at utredningen må ivareta verneområdestyrenes faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, og at forvalterne fortsatt skal sitte desentralisert og nært verneområdene ute i lokalsamfunnene.

Vi ser at det er en skjevfordeling mellom Statsforvalterembetene der enkelte Statsforvaltere har mange verneområdeforvaltere som krever oppfølging i forhold til ansettelsesforholdet. Dette er både personellansvar, økonomi, husleie....etc. Vi ser også at Statsforvalteren i Troms og Finnmark har et ekstra ansvar med snart 13

forvaltere spredt rundt i Troms og Finnmark. Ved sykemeldinger er det også SF som må steppe inn og ta ansvar for at verneområdestyrets drift og vedtak opprettholdes. Dette krever mye av SF som arbeidsgiver

Utad er det en del misforståelser på dette med rollefordeling. Mange tror at verneområdeforvalterne opptre på vegne av Statsforvalteren. Det gjør vi jo ikke, vi opptre kun på vegne av nasjonalpark- og verneområdestyrene. Vi skjønner imidlertid at det kan bli misforståelser når vedtak sendes ut og det står «melding fra Statsforvalteren». Dette har blitt signalisert til STAF (Statsforvalternes felles organisasjon), men de har enda ikke funnet en løsning på dette. Dersom verneområdeforvalterne skilles litt mer fra Statsforvalteren vil dette være et forhold som vil bedres.

Forvalterne mener likevel at vi har fått generell god oppfølging fra Statsforvalteren, og at det må være en ekstern som bør ha personalansvar også i fremtiden. Forvalterne ønsker ikke at arbeidsgiveransvaret overføres til hvert enkelt av de 44 styrene.

Vi tenker også en løsning med at arbeidsgiveransvaret ligger hos Miljødirektoratet vil kunne være et alternativ dersom ikke Statsforvalterne lenger skal ha det. Dersom det blir en underavdeling til Miljødirektoratet vil det kunne være lettere for forvalterne å ha et samarbeid på landsbasis, og på den måten få et sterkere faglig fellesskap. Dette vil kanskje også bidra til et tettere samarbeid med SNO og bedre knutepunkter mellom forvaltning og oppsyn. Dersom alle forvalterne er samlet under en paraply vil det kanskje også være lettere å styrke den daglige driften.

Deres ref

Vår ref

Dato

23/2148-

5. desember 2024

Utredning av organisering av verneområdeforvaltere

Det er viktig for tilstanden i verneområdene at forvaltningen av dem fungerer godt. Verneområdeforvalterne er sentrale i forvaltningen av verneområdene gjennom rollen som sekretariater for verneområdestyrene. Det er i dag 68 verneområdeforvaltere fordelt på 49 styrever. Arbeidsgiveransvaret for forvalterne ligger hos statsforvalterne, mens de er underlagt styrene i spørsmål som gjelder verneområdeforvaltningen.

Klima- og miljødepartementet mener at det er behov for å se nærmere på hvordan verneområdeforvalterne bør være organisert for å sikre best mulig forvaltning av verneområdene. Departementet tar sikte på å gi Miljødirektoratet et oppdrag om å gjennomføre en slik utredning.

Verneområdestyrene sitter på viktig og sentral kompetanse når det gjelder funksjonaliteten i dagens organisering av verneområdeforvalterne. Før departementet utformer et oppdrag til direktoratet, ønsker vi styrenes synspunkt på vurderingene av behovet for å gjennomgå organiseringen av verneområdeforvalterne og målene for en eventuell endret organisering (se nærmere redegjørelse nedenfor).

Vi inviterer derfor til teams-møte **21. januar 2025 kl. 12-14**, der styrene er velkomne til å uttrykke sine syn, inkludert hva et oppdrag om en slik utredning bør inneholde. Møtet vil bli ledet av statssekretær Kjersti Bjørnstad. Av tidsmessige hensyn blir taletid i utgangspunktet satt til 2 minutter per styre. Eventuelle utdypende synspunkt kan ettersendes.

Vi ber om **påmelding innen 15. januar** i [dette påmeldingsskjemaet](#) slik at vi kan sende teams-lenke til de som ønsker å delta.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Hege Feiring
22 24 58 91

Bakgrunn for oppdrag om gjennomgang av organisasjonsmessig tilknytning og øvrig organisering av verneområdeforvalterne

Da ordningen med lokalpolitisk sammensatte verneområdestyrer ble opprettet i 2010, ble det valgt en løsning der forvalterne ble ansatt hos den respektive statsforvalter for at forvalterne skulle ha tilknytning til et fagmiljø knyttet til naturforvaltning og verneområdeforvaltning.

Løsningen gir også tilgang til arkiv- og IKT-tjenester, og løser ulike personalforvaltningsoppgaver som lønn mv og håndtering av forvalters oppgaver ifbm. ulike typer fravær eller ved vakanser.

Riksrevisjonen gjorde i 2014 en undersøkelse av forvaltningen av nasjonalparker (Riksrevisjonens administrative rapport nr. 1 2014). Riksrevisjonen pekte der på enkelte svakheter ved modellen, bl.a. uklarheter knyttet til forvalternes rolle og statsforvalterens rolle. Rapporten ble fulgt opp av KLD og Miljødirektoratet med bl.a. tydeliggjøring av vedtekter for verneområdestyrene og reviderte stillingsinstruksjoner for forvalterne. Oppfølgingen er bl.a. omtalt i Prop. 1 S (2014-2015) s. 190, og i brev 8. september 2014 fra Klima- og miljødepartementet til Miljødirektoratet. Departementet oppfatter likevel at rollefordelingen mellom statsforvalter og styre/styreleder når det gjelder personalforvaltning/daglig ledelse/styring fortsatt kan være krevende.

Forvaltningsmodellen med styrer ble evaluert i 2021. Evalueringen konkluderte med at forvaltningsmodellen – totalt sett – ikke ser ut til å ha styrket ivaretagelsen av verneverdiene, men trolig heller ikke svekket dem. Evalueringen viser at ordningen med lokalpolitisk sammensatte verneområdestyrer i all hovedsak fungerer godt. Klima- og miljødepartementet har i Prop. 1 S (2023-2024) uttalt at modellen skal videreføres, men at det er aktuelt å se på visse tiltak for å forbedre forvaltningen.

Statsforvalterne oppgir at de bruker mye tid på personalmessig og administrativ oppfølging av forvalterne. Det er stor variasjon i arbeidsmengde knyttet til det enkelte verneområde og verneområdestyre. Antall forvaltere pr. styre er differensiert, men det er likevel ujevn belastning mellom de enkelte forvalterstillingene. Statsforvalters begrensede styringsmuligheter gir liten fleksibilitet mellom forvalterne og få muligheter til å utjevne arbeidsbelastningen. Ved sykefravær, permisjoner og vakanser øker skjevfordelingen.

Det er i dag, etter det departementet er kjent med, ulik grad av samhandling på tvers mellom forvalterne for de ulike verneområdene. Slik samhandling vil bidra til kunnskapsdeling og mer enhetlig forvaltningspraksis.

Departementet ønsker derfor, gjennom et oppdrag til Miljødirektoratet, å gjennomgå den organisasjonsmessig tilknytningen og øvrig organiseringen verneområdeforvalterne, og utrede ev. endret organisering, med mål om å styrke forvaltningen av verneområdene. Blant annet er det ønskelig å oppnå følgende:

- styrke samlingen av fagmiljøet som verneområdeforvaltere utgjør
- bedre forhold for veiledning av og dermed styrket kompetanse hos forvalterne

- øke erfaringsdelingen mellom forvalterne
- mer fleksibilitet i fordeling av oppgaver ifm. sykdom, vakanser mv. eller pga ulike ressursbehov mellom områder
- lik organisering av forvalterne og styrket daglig ledelse mtp. organisering av arbeid, fordeling av oppgaver mv.
- bedre håndtering av rollefordeling
- mer helhetlig forvaltning mellom verneområder
- tettere samarbeid med Statens naturoppsyn
- tettere samarbeid med besøkssentrene
- bedre fungerende knutepunkter

Departementet mener at en utredning av endret organisering må omfatte flere alternativer i tillegg til dagens ordning, blant annet:

- samle arbeidsgiveransvar hos kun et fåtall statsforvaltere
- samle arbeidsgiveransvar hos Miljødirektoratet, f.eks. som en underavdeling i Statens naturoppsyn,
- opprette en egen organisasjon med egen ledelse, men der fellestjenester (arkiv, lønn osv) håndteres av direktoratet
- overføre arbeidsgiveransvar til hvert enkelt av de 44 styrene.

Det skal være en forutsetning for utredningen at nasjonalpark- og verneområdeforvalterne fortsatt skal sitte desentralisert nær verneområder. Det er et mål å ha sterke lokale knutepunkter med solide fagmiljøer, og departementet ønsker å presisere i oppdraget at direktoratet også kan foreslå relokalisering av forvalterstillinger for å bygge opp under dette, jf. Meld. St. 35 (2023-2024) kapittel 6.3.3.

Det er også en forutsetning at utredningen ivaretar verneområdestyrets faglige instruksjonsmyndighet overfor forvalterne, slik at det er vernestyret som avgjør overordnede spørsmål knyttet til forvaltning av det enkelte område, eksempelvis prioritering mellom større overordnede oppgaver m.v.

Departementet mener at det er sentralt at verneområdestyrene involveres tett gjennom hele prosessen. Departementet tar derfor sikte på å presisere i oppdragsbrevet at styrene skal inviteres til et oppstartsmøte, at det bør etableres en referansegruppe med representanter fra noen utvalgte styrer som involveres i det fortløpende arbeidet, og at styrene skal få anledning til å avgi sine synspunkt på et eventuelt forslag til ny organisering før direktoratet sender sin tilråding til departementet.

Med hilsen

Øivind Dannevig (e.f.)
avdelingsdirektør

Hege Feiring
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer